

CUM POATE AJUTA „ECHIPA ROȘIE” LA DESFĂȘURAREA PROCESULUI DE PLANIFICARE SPECIFIC FORTELOR AERIENE?

Colonel dr. Cătălin CHIRIAC

Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București

DOI: 10.55535/GMR.2022.2.08

Actul de comandă a fost dintotdeauna responsabilitatea comandanților, indiferent de eșalon, materializarea acestuia având la bază decizia, precum și activitatea/acțiunea de luare a deciziei.

Geometria mediului de operare și continua transformare a tipurilor de operații și, implicit, a modului de abordare a acestora au condus către identificarea de alternative în ceea ce privește sprijinul actului decizional. În acest sens, conceptul (și, posibil, materializarea acestuia) de echipă roșie/red team poate constitui o alternativă viabilă.

Cuvinte-cheie: mediu operațional, capabilități, echipa roșie, planificarea operațiilor aeriene, managementul riscului.

DEFINIREA TERMENILOR

Conceptul de *red team*, tradus și adaptat la nivel național prin *echipa roșie*, este materializat la nivelul unei structuri militare sau organizații printr-un organism al cărui scop este de a sprijini procesul decizional. Activitatea specifică acestei echipe este cunoscută sub denumirea de *red teaming*.

La modul general, pentru structurile militare, *echipa roșie* reprezintă un grup independent care ajută la îmbunătățirea eficacității unei organizații și poate sprijini un comandant și personalul din statul major să gândească în mod critic și creativ (JP 5-0, 2020, p. III-76). Câteva dintre definițiile privind *echipa roșie* și activitatea specifică acestuia sunt prezentate în *tabelul nr. 1*.

Tabelul nr. 1: Definierea conceptului red team/echipa roșie

red team/echipa roșie	Sursa
Echipa roșie – Un element organizațional format din personal specializat, care oferă o capacitate independentă de a explora pe deplin alternativele la planuri și operații, în contextul mediului operațional și din perspectiva adversarilor și a altor participanți.	JP 5-0, <i>Joint Planning</i> , CJCS, 2020, p. J-1
Echipa roșie – un element organizațional multifuncțional, format din membri instruiți, care oferă comandantului o capacitate independentă pentru a explora pe deplin alternativele în planuri și operații, asigurând sprijinul informațiilor, și pentru a îmbunătăți procesul de luare a deciziei prin simularea gândirii critice și creative.	Joint Doctrine Note 1-16, <i>Command Red Team</i> , Joint Force Development, 2016, p. I-2.

Pentru structurile militare, echipa roșie reprezintă un grup independent care ajută la îmbunătățirea eficacității unei organizații și poate sprijini un comandant și personalul din statul major să gândească în mod critic și creativ.

În timp ce echipa roșie are rolul de a sprijini procesul de planificare prin validarea ipotezelor de planificare, celula roșie joacă rolul adversarului, nu doar prin prisma mentalității sau a deciziei, ci efectiv prin capabilități, structura de forțe, doctrine sau reguli de angajare.

<i>red teaming</i>	Sursa
Red teaming – o funcție care asigură comandanților o capabilitate independentă de a explora pe deplin alternativele în planuri, operații, concepte, organizații și capabilități, în contextul mediului operațional (OE), din perspectiva partenerilor, adversarilor și a altor persoane.	<i>The applied critical thinking handbook</i> , University of Foreign Military and Cultural Studies TRISA, Ft Leavenworth 2015, p. 2.
Red teaming – arta aplicării gândirii critice independente și a gândirii alternative din punct de vedere cultural, dintr-o varietate de perspective, pentru a provoca ipotezele și a explora pe deplin rezultatele alternative, cu scopul de a reduce riscurile și a crește oportunitățile.	<i>A guide to red teaming</i> , The Development, Concepts and Doctrine Centre Ministry of Defence, 2010, p. 1-1.

Organizațiile militare și non-militare care au în responsabilitate elaborarea de planuri ar trebui să poată conta pe sprijinul echipelor roșii, deoarece modul lor critic și creativ de abordare asigură o alternativă pentru rezolvarea unei probleme. În timp ce *echipa roșie* reduce riscul într-o organizație, asigurând sprijinul pentru anticiparea, înțelegerea și adaptarea la schimbare, utilitatea acesteia vizează evitarea surprizei, identificarea de oportunități și alternative, sprijinul analizei și luării deciziilor. Prin activitatea distinctă, *echipa roșie* ajută organizația să se adapteze la schimbare și să-și îmbunătățească funcțiile de management, cu accentul pe funcția de planificare.

Trebuie avut în vedere faptul că structurile *echipa roșie* și *celula roșie* nu sunt sinonime. În timp ce *echipa roșie* are rolul de a sprijini procesul de planificare prin validarea ipotezelor de planificare, *celula roșie* joacă rolul adversarului, nu doar prin prisma mentalității sau a deciziei, ci efectiv prin capabilități, structura de forțe, doctrine sau reguli de angajare. *Echipa roșie* nu are rolul unui adversar, chiar dacă utilizează o tehnică denumită *emularea adversarului* pentru a gândi sau a lua decizii asemănătoare adversarului, dar nu joacă întregul spectru de acțiuni ale acestuia (Joint Doctrine Note 1-16,2016, p. I-6).

ECHIPA ROȘIE ÎN SPRIJINUL PLANIFICĂRII

Structurile militare pot utiliza *echipe roșii* în prijinul planificării și executării operațiilor, deoarece modul de lucru al acestora permite vizualizarea din alte perspective a planificării în ansamblu. În acest sens,

echipa roșie contribuie la efortul comun de analiză și rezolvare a problemelor al statului major sau grupului de planificare, servind deseori ca „*avocat al diavolului*”, concentrându-se în mod normal pe sprijinul structurilor de informații, operații și planificare (JP 5-0, ib., p. J-1).

Tehnicile de lucru sunt diverse față de abordarea tradițională utilizată de planificatorul militar. Indiferent că este vorba despre *tehnici structurale, creative, de diagnosticare sau de provocare*¹, instrumentele *echipei roșii* trebuie să asigure dezvoltarea gândirii creative în sprijinul identificării surselor care induc erori.

Sprijinul *echipei roșii* pe timpul planificării constă în participarea activă în cadrul grupurilor de planificare și la elaborarea de produse proprii care susțin efortul de planificare. Aceasta ar trebui să participe încă de la primele etape ale procesului pentru a înțelege fenomenul, dar și pentru a asigura timpul necesar luării în considerare a produselor specifice înainte de adoptarea deciziilor.

Teoretic, *echipa roșie* poate fi utilizată pentru a sprijini toate fazele sau pașii unui proces de planificare, dar pot fi situații în care caracteristicile echipei nu pot satisface nivelul cerințelor planificatorilor. În aceste condiții, consider că, cel puțin pentru secvența de planificare în care se analizează misiunea structurii și se stabilesc cursurile de acțiune, utilizarea *echipei roșii* este cea mai benefică. De asemenea, observațiile echipei roșii pot fi utilizate de către planificatori la elaborarea variantelor și alternativelor la planurile de operații. În timp ce *echipa roșie* poate sugera alternative la produsele cunoscute ale procesului de planificare, rezultatele activității acesteia ar trebui să fie bine analizate (putând fi incluse sau puse în așteptare, după caz) înainte ca produsele de planificare să fie finalizate.

La nivelul Forțelor Aeriene, planificarea operațiilor este reglementată prin existența diferitelor doctrine și manuale, însă principalul instrument îl reprezintă *Manualul de planificare a operațiilor aeriene*. Având scopul de a „*structura și prezenta, în linii generale, procesul de planificare a operațiilor aeriene, pentru facilitarea dezvoltării planurilor de operații, planurilor de sprijin și anexelor acestora, de către toate structurile cu responsabilități în planificarea operațiilor din Forțele Aeriene*” (*Manualul de planificare a operațiilor aeriene*, 2020, p. 11), manualul intenționează alinierea specificului forțelor aeriene la prevederile existente la nivelul operativ.

Sprijinul echipei roșii pe timpul planificării constă în participarea activă în cadrul grupurilor de planificare și la elaborarea de produse proprii care susțin efortul de planificare. Aceasta ar trebui să participe încă de la primele etape ale procesului pentru a înțelege fenomenul, dar și pentru a asigura timpul necesar luării în considerare a produselor specifice înainte de adoptarea deciziilor.

¹ Tehnicile prezentate sunt detaliate în *Red Teaming Guide – second edition*, Development, Concepts and Doctrine Centre, Ministry of Defence, 2013, pp. 3-9

Pentru a putea maximiza eficacitatea echipei, este necesar ca aceasta să cunoască procesul de planificare și să fie implicată cât mai devreme în derularea procesului. În același timp, este necesar ca personalul implicat în planificare să înțeleagă atât rolul echipei, cât mai ales modul de lucru și de relaționare a personalului acesteia.

Procesul de planificare a operațiilor aeriene, specific Forțelor Aeriene, cuprinde șase faze și urmează procesul de planificare desfășurat la nivel strategic și operativ. Fazele procesului sunt:

Faza I: Cunoașterea situației inițiale a unei crize potențiale/actuale.

Faza a II-a: Aprecierea la nivel tactic a mediului strategic.

Faza a III-a: Estimarea la nivel tactic.

Faza a IV-a: Elaborarea planului de nivel tactic.

Faza a V-a: Execuția.

Faza a VI-a: Tranziția. (Ib.)

ECHIPA ROȘIE ÎN SPRIJINUL PLANIFICĂRII OPERAȚIILOR AERIENE

La nivelul Forțelor Aeriene, *echipa roșie* poate asigura o capacitate independentă pentru revederea și îmbunătățirea activității grupului de planificare. Pentru a putea maximiza eficacitatea echipei, este necesar ca aceasta să cunoască procesul de planificare și să fie implicată cât mai devreme în derularea procesului. În același timp, este necesar ca personalul implicat în planificare să înțeleagă atât rolul echipei, cât mai ales modul de lucru și de relaționare a personalului acesteia.

Potențialele momente în care *echipa roșie* poate sprijini procesul de planificare sunt prezentate în *tabelul nr. 2*.

Tabelul nr. 2: Interacțiunea echipei roșii cu procesul de planificare

Nr. crt.	Fazele procesului de planificare	Caracteristicile fazei	Rolul echipei roșii ²
1.	Faza I: Cunoașterea situației inițiale a unei crize potențiale/actuale	Scopul fazei este de a realiza și menține un nivel adecvat de cunoaștere a situației, pentru a susține evaluarea situației aeriene și luarea deciziei, în sprijinul procesului de elaborare a recomandărilor comandantului de nivel tactic pentru comandantul de nivel operativ (<i>Manualul de planificare, ib., p. 15</i>).	Evaluări alternative asupra situației în zona de interes. Recomandări pentru comandant.

² Așa cum am prezentat anterior, activitatea echipei roșii va avea un caracter specific, utilizând metode alternative de analiză, ieșind, astfel, din tiparele analizelor realizate de către personalul de informații sau operații. Rolul este exprimat prin posibile acțiuni sau activități ale echipei.

Cum poate ajuta „echipa roșie” la desfășurarea procesului de planificare specific Forțelor Aeriene?

Nr. crt.	Fazele procesului de planificare	Caracteristicile fazei	Rolul echipei roșii ²
2.	Faza a II-a: Aprecierea la nivel tactic a mediului strategic	Scopul fazei este de a înțelege situația strategică, natura problemei, starea finală dorită, obiectivele strategice și de a elabora propunerile comandantului de nivel tactic pentru comandantul de nivel operativ cu privire la opțiunile militare de răspuns/OMR (Ib., p. 16).	Evaluări ale situației existente, din perspectiva Forțelor Aeriene. Evaluarea alternativei OMR privind misiunea Armatei României din punctul de vedere al Forțelor Aeriene. Dacă <i>echipa roșie</i> nu a participat la evaluarea CPOE ³ alături de grupul de planificare, ar trebui să efectueze o evaluare independentă și alternativă a CPOE elaborată la nivelul eșalonului superior. Informări și recomandări pentru comandant.
3.	Faza a III-a: Estimarea la nivel tactic <i>Sub-faza III.A – Analiza misiunii</i>	Scopul acestei sub-faze este de a analiza misiunea primită, de a identifica sarcinile necesare îndeplinirii acesteia, de a determina factorii cheie și ipotezele care vor influența îndeplinirea misiunii, precum și limitările privind libertatea de acțiune (Ib., p. 19).	Sprijinul pentru stabilirea problemei de rezolvat, analiza factorilor, identificarea/analizarea ipotezelor de planificare (un element important îl constituie validarea ipotezelor de planificare pe măsură ce situația evoluează) și a limitărilor operaționale (în măsura în care acest lucru este posibil). Realizarea unei analize alternative privind centrul de greutate al adversarului, capacitățile, cerințele și, mai ales, vulnerabilitățile acestuia. Echipa poate participa la dezvoltarea sarcinilor implicite și esențiale, la efectuarea analizei riscurilor, precum și la elaborarea din perspectivă proprie a CCIR-urilor ⁴ .

Echipa roșie poate participa la dezvoltarea sarcinilor implicite și esențiale, la efectuarea analizei riscurilor, precum și la elaborarea din perspectivă proprie a CCIR-urilor.

³ Comprehensive Preparation of the Operational Environment.

⁴ Commander's Critical Information Requirements (cerințele critice de informații ale comandantului).

Echipa roșie participă la analiza cursurilor de acțiune, cu accent pe posibilele consecințe și efectele probabile asociate fiecărui curs de acțiune.

Nr. crt.	Fazele procesului de planificare	Caracteristicile fazei	Rolul echipei roșii ²
			<p>Dacă este posibil, echipa ar trebui să participe la pregătirea briefingului de analiză a misiunii și a recomandărilor de după briefing.</p> <p>Informări și recomandări pentru comandant.</p>
	<i>Sub-faza III.B – Elaborarea cursurilor de acțiune</i>	Scopul acestei sub-faze este de a dezvolta unul sau mai multe cursuri de acțiune care vor îndeplini misiunea eficient, pe baza direcționărilor și orientărilor comandantului de nivel operativ (Ib., p. 31).	<p>Contribuția la dezvoltarea cursurilor de acțiune prin asigurarea unor puncte de vedere care, în mod normal, pot depăși abordarea tradițională a planificatorilor.</p> <p>Participarea la analiza cursurilor de acțiune, cu accent pe posibilele consecințe și efectele probabile asociate fiecărui curs de acțiune.</p> <p>Consilierea tuturor părților implicate în jocul de război cu privire la modul în care acțiunile Forțelor Aeriene pot fi interpretate la nivelul eșalonului superior sau al structurilor cu care cooperează.</p> <p>Participarea la formularea/îmbunătățirea criteriilor de comparare a cursurilor de acțiune.</p> <p>Informări și recomandări pentru comandant.</p>
4.	Faza a IV-a: Elaborarea planului de nivel tactic	Scopul fazei este de a elabora planul operației aeriene în acord cu direcționările eșalonului superior.	<p>Revederea principalelor elemente asupra cărora echipa și-a exprimat punctul de vedere, în funcție de evoluția evenimentelor.</p> <p>Participarea la elaborarea anexelor planului de operații aeriene, cu accent pe elementele de evaluare.</p>

Cum poate ajuta „echipa roșie” la desfășurarea procesului de planificare specific Forțelor Aeriene?

Nr. crt.	Fazele procesului de planificare	Caracteristicile fazei	Rolul echipei roșii ²
			<p>Dezvoltarea în continuare de noi informații și produse privind evoluția mediului de operare.</p> <p>Informarea și consilierea comandantului în cazul în care analiza echipei evidențiază probleme majore în punerea în aplicare a planului.</p> <p>Sprejiniul efortului de planificare pe timpul revederii și ajustării planului prin evaluări ale situației nou create și dezvoltări de direcționări și informații.</p>
5.	Faza a V-a: Execuția	Scopul fazei este de a pune în aplicare planul operației aeriene, așa cum a fost elaborat și aprobat la nivelul eșalonului superior.	<p>Având în vedere specificul forțelor aeriene privind execuția, dar și particularitățile misiunilor, oportunitățile echipei roșii de a influența desfășurarea operațiilor aeriene sunt destul de limitate, echipa fiind în măsură să își pună amprenta în activitatea de evaluare.</p> <p>În situația în care se impune lucrul la un nou plan de operații sau elaborarea de variante și alternative la planul existent, aportul echipei va fi în funcție de cerințele echipei de planificare și va urma, într-o formă comprimată, sprejiniul acordat anterior planificării operației aeriene.</p>

Echipa roșie are rol în informarea și consilierea comandantului în cazul în care analiza echipei evidențiază probleme majore în punerea în aplicare a planului.

Echipa roșie asigură extinderea înțelegerii mediului de operare și poate consilia echipa de comandă în punctele cheie ale procesului de planificare.

Elementele prezentate în *tabelul nr. 2* contribuie la sedimentarea ideii de creare și utilizare a aceluia element organizațional denumit *echipa roșie*, deoarece beneficiile utilizării sunt incomensurabil mai mari decât cheltuielile care țin de identificarea personalului, stabilirea dimensiunii structurii sau programele de pregătire de specialitate. Afirmarea este susținută de contribuția *echipei roșii* la procesul de planificare, care poate fi sintetizată astfel:

- asigură extinderea înțelegerii mediului de operare;
- poate consilia echipa de comandă în punctele cheie ale procesului de planificare;
- asigură o perspectivă diferită a conceptelor specifice procesului (ipoteze de planificare, managementul riscului, analiza factorilor, designul operației etc.);
- pune la dispoziție analize alternative ale actorilor participanți, cu accent pe identificarea vulnerabilităților și a modului în care pot fi protejate sau atacate;
- face evaluări obiective la momente diferite, utilizând tehnici variate și distincte;
- realizează analize proprii, din perspective diferite și cu abordări variate, dar toate în sprijinul defășurării procesului de planificare.

CONCLUZIE

Prezența unei *echipe roșii* alături de un grup de planificare, care să lucreze încheșat la planificarea unei operații, nu garantează succesul operației. Însă, în mod sigur, poate avea beneficii asupra actului de luare a deciziei. Cu sprijinul necondiționat al comandantului, *echipa roșie* poate contribui la procesul de planificare desfășurat la nivelul Forțelor Aeriene, prin asigurarea de alternative la interpretarea principalilor actori sau a situațiilor dinamice care caracterizează mediul de operare actual.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. *A guide to red teaming* (2010). The Development, Concepts and Doctrine Centre. Ministry of Defence, Marea Britanie.
2. JP 5-0, *Joint Planning* (2020). CJCS.

Cum poate ajuta „echipa roșie” la desfășurarea procesului de planificare specific Forțelor Aeriene?

3. Joint Doctrine Note 1-16 (2016). *Command Red Team*. Joint Force Development.
4. *Manualul de planificare a operațiilor aeriene* (2020). București: Statul Major al Forțelor Aeriene.
5. *Red Teaming Guide* – second edition (2013). Development, Concepts and Doctrine Centre. Ministry of Defence.
6. *The applied critical thinking handbook* (2015). University of Foreign Military and Cultural Studies TRISA. Ft Leavenworth.

